

Leif Hermann (SF):

Jeg vil gerne sige tak, fordi justitsministeren er enig med mig i det synspunkt, at det er væsentligt at forebygge kriminalitet, men jeg stillede faktisk et helt konkret spørgsmål, nemlig om justitsministeren ville tage initiativ til i regeringen at rejse spørgsmålet om at få strammet selskabslovgivningen. Der foreligger faktisk et udkast til et lovforslag af 2. oktober 1985 til ændring af bl.a. årsregnskabsloven, aktieselskabsloven, loven om statsautoriserede revisorer osv., og jeg skal blot fremdrage ét eksempel fra dette lovforslag, nemlig indsættelse i årsregnskabsloven af et kap. 8 om granskning.

Disse forslag kunne, som jeg sagde det under sidste førstebehandling, ikke rigtig komme igennem, fordi erhvervslivets organisationer slog syv kors for sig, da de så dem og sagde: dette går ud over vor konkurrenceevne. Jamen det kan i hvert fald ikke gå ud over konkurrenceevnen i forhold til Storbritannien, for dér har man granskningsinstituttet.

Nu har jeg nævnt et konkret eksempel. Det er jo ikke noget voldsomt stort arbejde at tage disse ting frem, og jeg vil derfor gerne spørge justitsministeren én gang til: vil justitsministeren i forebyggelsens navn tage dette spørgsmål op i regeringen, således at vi får præciseret, hvad der, om jeg så må sige, er lovligt og hvad der ikke er lovligt i selskabslovgivningen?

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Nej, jeg kan ikke her give tilsagn om at ville revidere eller tage initiativet til at revidere en helt anden lovgivning. Det får vi måske lejlighed til at drøfte, men jeg tror, det må være på et andet tidspunkt og på en anden måde. Jeg synes ikke, det ville være rimeligt her at begynde at bedømme, om vi i selskabslovgivningen kan sætte bestemmelser ind, som måske kan have uheldige virkninger på andre områder end det, vi her taler om. Et egentligt initiativ mener jeg således ikke der er grundlag for, men jeg tror, der kan blive god plads i denne samling til at drøfte også det emne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 35:

Forslag til lov om produktansvar.
Af justitsministeren (Ninn-Hansen).
(Fremsat 8/10 86).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Lissa Mathiasen (S):**

Jeg vil gerne indlede med at sige, at min optimisme var stor, da jeg læste ministerens fremsættelsestale; jeg troede, at ministeren virkelig havde taget fat på de problemer, som blev fremført under førstebehandlingen i maj. Men nej – ministerens ord om en del ændringer og justeringer i lovforslaget viste sig, jo længere man kom frem i lovforslaget, at være det rene ingenting.

Jeg ved ikke, hvad ministeren lægger i ordene »en del ændringer«. Det eneste, jeg kan finde, er lovtekniske ting samt småjusteringer, uden at der på ét eneste punkt er indbygget et større ansvar eller en bedre beskyttelse for forbrugerne.

Jamen så i bemærkningerne da? Jo, dér er »ansvar« ændret til »objektivt ansvar«, »privat« til »ikke erhvervsmæssig«, og så er fjernvarme nævnt som omfattet. Er det det, der er væsentligt?

Kun to steder er der egentlige ændringer. Det er dér, hvor der henvises til ombudsmandens årsberetning fra 1977-78, hvor det fremgår, at vejledninger m.v. bør affattes på dansk, i det mindste når salget sker til almindelige forbrugere. Jamen hvad så med at få det lovfæstet, hr. minister?

Ved fordelingen af ansvaret mellem flere producenter er formuleringen ændret, så der

[Lissa Mathiasen]

kun skal tages hensyn til foreliggende forsikringer og ikke mulige forsikringer.

Jeg kan derfor i det store og hele gentage min ordførertale fra maj måned: dette er stadig et ensidigt forslag, der udelukkende tager hensyn til erhvervslivets krav.

Tilsyneladende har ministeren ikke så meget som overvejet at lytte til de bemærkninger, der er kommet fra forbrugerside; det fremgår i hvert fald ikke af lovforslaget og dets bemærkninger. End ikke Forbrugerrådets bemærkninger om, at dette lovforslags § 14, stk. 1, stik imod direktivets intentioner medfører, at den praksis, der har udviklet sig igennem de senere år vedrørende produktansvar, kan blive forringet ved nærværende forslag, har givet ministeren anledning til at foretage ændringer.

I Socialdemokratiet mener vi, at den forbrugerbeskyttelse, der er indeholdt i EF-direktivet, er for ringe, og at ministeren på alle punkter, hvor det er muligt, burde have udnyttet de muligheder, der er inden for direktivets rammer for at få den bedst mulige forbrugerbeskyttelse igennem.

Det er endvidere Socialdemokratiets ønske, at vi på de områder, EF-direktivet ikke stiller hindringer i vejen for, skal have et væsentlig bedre og et væsentlig bredere produktansvar. Det er vores opfattelse, at udviklingsskader skal omfattes, og at fast ejendom, jordbrugsprodukter m.v. samt tjenesteydelser også skal være omfattet af produktansvarsloven, samt at forbrugeren skal have en bedre retsstilling i forbindelse med defekter ved selve produktet.

Det er endvidere vores opfattelse, at alle forhold vedrørende produktansvar og produktskader bør samles som minimumsbestemmelser i én lov, nemlig en lov om produktansvar, og at det ligeledes vil være rigtigt, at der oprettes en forsikringsordning, således at forbrugeren er sikret erstatning, selv om virksomheden går ned.

Jeg vil afslutningsvis nævne et krav, som jeg rejste i maj måned. Vi mener stadig væk, at det er grundlæggende at stille det krav til producenterne, at de producerer og markedsfører ufarlige produkter. Derfor mener vi, det primære må være, at vi får en produkt-sikkerhedslov, som giver adgang til f.eks. direkte at forbyde markedsføring af farlige produkter eller i øvrigt stiller krav til markedsføringen. En sådan lov er under alle om-

stændigheder vigtig, men er det specielt, når produktansvaret bliver så udvandet som efter direktivforslaget, at det ikke direkte motiverer producenterne til at undersøge produkterne, inden de markedsføres.

Jeg skal derfor sige, at Socialdemokratiet agter at genfremsætte vores beslutningsforslag om en produktsikkerhedslov med henblik på en hurtig vedtagelse, så vi kan få en lovgivning til at træde i kraft samtidig med produktansvarsloven, der forhåbentlig så, inden den endeligt bliver vedtaget, er ændret fra at være en erhvervsbeskyttelseslov til en forbrugerbeskyttelseslov.

Grethe Fenger Møller (KF):

Dette forslag er jo en genfremsættelse af et forslag, som Folketinget havde lejlighed til at drøfte, lige inden Tinget tog på ferie i slutningen af maj måned, og hvor justitsministeren havde valgt den lidt utraditionelle fremgangsmåde at fremsætte lovforslaget i Folketinget, inden der var foretaget omfattende høringer.

Nu synes jeg, der er grund til at minde fru Lissa Mathiasen om, at det, det her drejer sig om, er, at vi fra dansk side skal lave en sådan lovgivning, at vi kan leve op til det EF-direktiv om produktansvar, der blev vedtaget i 1985. Formålet med direktivet er jo at opnå en tilnærmelse af nationale regler om produktansvar, fordi man siger, at uensartede regler dels kan virke konkurrenceforvridende og hæmme den frie varebevægelse, dels kan bevirke forskelle i forbrugerbeskyttelsen i forbindelse med produktskade. Det vil sige, at man både skal tage hensyn til forbrugerbeskyttelsen og til den frie konkurrence.

Derfor kan jeg ikke se, at Danmark ville kunne leve op til direktivet, hvis man sagde, at det, vi nu skulle arbejde på at gennemføre, var en ren forbrugerbeskyttelseslovgivning.

Siden vi havde behandlingen i maj måned, har der jo været en omfattende høringsrunde, og det er også klart, at der er kommet mange forskellige svar ind: der er kommet noget fra industrien og noget andet fra Forbrugerrådet. Det er rigtigt, at der ikke er så store substansændringer i det lovforslag, vi behandler i dag, i forhold til det, vi drøftede i maj måned, men det kan vel også netop skyldes det forhold, at man i høringsrunderne har fået vidt forskellige svar, således at man nu har

[Grethe Fenger Møller]

ønsket ligesom at finde et gennemsnit – noget, som kunne dække alle interesser.

Fra konservativ side kan vi give tilslutning til lovforslaget. En del af direktivet er jo et maksimumsdirektiv, hvor vi selvfølgelig lever op til alt det, vi skal leve op til, men der er også på enkelte områder mulighed for selv at finde ud af, hvad vi vil gøre – altså der er nogle minimumsregler – og jeg er på mit partis vegne tilfreds med, at man ikke har taget disse elementer med ind i lovforslaget.

Jeg har endvidere lagt afgørende vægt på justitsministerens fremsættelsestale. Jeg er enig i, at det er af afgørende betydning, hvad man i denne sag finder frem til inden for EF, men også, at man får et ensartet regelsæt på det nordiske område, i det omfang det er muligt, og at man inden for Europarådets regi prøver at tilnærme reglerne til de regler, der nu findes i EF-direktivet, således at vi altså både kan opnå en forbrugerbeskyttelse og kan nå frem til ens konkurrencevilkår inden for store dele af Europa.

Niels Anker Kofoed (V):

Jeg vil gerne henvise til, hvad jeg sagde ved førstebehandlingen af dette lovforslag, da det var til behandling sidste gang (Folketingstidende 1985-86 sp. 12177).

De høringssvar, vi nu har fået fra justitsministeren, kan være et udmærket grundlag for at fortsætte behandlingen i udvalget.

Jeg har ingen bemærkninger til lovforslaget, således som det nu foreligger, ud over at jeg gerne vil spørge justitsministeren, hvor langt man er kommet i de andre europæiske lande med hensyn til behandling af lovforslag, som lovliggør direktivet dér, for det er meget vigtigt for os, at vores lovgivning er på linje med de andres, så der ikke bliver nogen tekniske handelshindringer imellem de europæiske lande, som kan hindre konkurrencen mellem de europæiske lande, for konkurrencen er til syvende og sidst nok den bedste forbrugerbeskyttelse, vi har.

Med disse ord vil jeg gerne anbefale forslaget.

Leif Hermann (SF):

Dette er jo også en genfremsættelse, om end den ikke er helt så uændret som ved det foregående lovforslag.

Men som fru Lissa Mathiasen også har været inde på det, er det unægtelig svært at se, hvor alle de værdifulde bemærkninger fra høringsrunden, som ministeren omtalte i fremsættelsestalen, er blevet af i lovforslaget.

Jeg skal ud over at henvise til, hvad vores ordfører, fru Ingerlise Koefoed, sagde i maj måned i år, uddybe kritikken noget.

Vi forstår faktisk ikke i Socialistisk Folkeparti, at EF først får lov til at forringe forbrugernes retsstilling her i landet, og at regeringen dernæst inden for rammerne af, hvad EF har forringet, benytter anledningen til at foretage yderligere forringelser.

Hvad er i grunden begrundelsen for, at udviklingsskader og uforarbejdede jordbrugsprodukter ikke er kommet med i denne lovgivning? Hvad er det for nogle konkurrencemæssige forhold, hvad er det for nogle problemer, det skaber for erhvervslivet, der gør, at disse ting ikke er med?

Fru Grethe Fenger Møller nævnte, at der var visse minimumsbestemmelser. Sådan som jeg har opfattet direktivet, er det vel netop på disse områder, vi har en vis frihed til at indarbejde tingene. Jeg vil derfor gerne spørge fru Grethe Fenger Møller, om det, hun lagde op til, var, at vi kunne inddrage områder, som faktisk er undtaget i forhold til de muligheder, direktivet giver.

Men ikke alene har man altså fulgt direktivet, som forringer forholdene, man har også forringet dem i selve lovforslaget. Jeg kan her ikke dy mig for at sige, at Det Radikale Venstre bærer et temmelig tungt ansvar i denne sag, for uden dem var direktivet jo aldrig kommet igennem, da der i så fald ikke havde været flertal for det.

3 år er forældelsesreglen nu i visse sammenhænge, således at den almindelige forældelsesregel i dansk ret på 5 år altså ikke skal gælde i disse produktansvarssager. Hvad er i grunden meningen med, at vi nu skal nøjes med en 3-årig forældelse ud over altså, at det er kommet til at stå i direktivet? Kan vi ikke få at vide, hvorfor Det Radikale Venstre dengang syntes, det var en god idé, at man indførte en 3-årig forældelsesregel?

Videre er det således, at direktivet jo har forhindret os i at lave omvendt bevisbyrde med hensyn til årsagssammenhængen mellem produktet og skaden.

Vi står altså i en situation, hvor man egentlig godt kan sige, at det objektive an-

[Leif Hermann]

svar, som direktivet og lovforslaget lægger op til, og som jo er en rimelig og fornuftig ting, i nogen grad kan blive forhindret ved, at bevisbyrden placeres på ganske ordinær vis, altså at det er skadelidte, der skal bevise årsagssammenhæng.

Det må selvfølgelig afstedkomme følgende spørgsmål til justitsministeren: indebærer dette her ikke, at vi er nødt til nu for alvor at fremskynde spørgsmålet om revision af retshjælpsreglerne? For der vil være ganske mange, som ikke har råd til at løfte den overordentlig tunge bevisbyrde, det kan være at skulle bevise en årsagssammenhæng over for større og givetvis ganske pengestærke foretagender.

Jeg vil gerne bede justitsministeren om at tage stilling til, om vi ikke nu skal se at få sat fart i arbejdet med en retshjælpsreform også i lyset af dette forslag.

Endelig vil jeg sige, at forslaget ganske kraftigt aktualiserer kravet om en lovgivning vedrørende produktsikkerhed. Kan vi ikke komme den ene vej, må vi jo prøve på at komme den anden, og dér ville en lovgivning vedrørende produktsikkerhed nok være farbar.

Der er såmænd ikke nogen særlig grund til at vente så forfærdelig længe. Der foreligger jo en betænkning fra et udvalg, der blev nedsat i 1978, fra 1981 med et forslag, der ganske vist ikke er videre spiseligt for vores vedkommende, men betænkningen rummer en væsentlig og gennearbejdet problematik, som kan danne udgangspunkt for et lovforslag. Derfor er det da også overordentlig tilfredsstillende, at Socialdemokratiet nu vil genfremsætte beslutningsforslaget om produktsikkerhed. Så håber vi, at vi kan få sammenarbejdet disse to ting, så der dog i sidste ende kommer et spiseligt resultat ud af det.

Sådan som forslaget foreligger, kan vi ikke rigtig medvirke på nuværende tidspunkt.

Larsen-Ledet (RV):

Lad mig starte med at sige, at vi i Det Radikale Venstre hilser velkommen, at forbrugsinteresserne på EF-plan er højt prioriteret, og vi stiller os også positivt over for, at vi i Danmark forholdsvis hurtigt kan følge et EF-direktiv op på dette område.

Men jeg må gentage, hvad jeg sagde ved behandlingen af lovforslaget i maj måned, at

det, at vi her i Danmark er foregangsmænd i EF, når det drejer sig om sikring af forbrugerne, skal jo ikke medføre, at vi laver vores helt egen, isolerede følgelovgivning. Det drejer sig bl.a. også om risici for konkurrenceforvriddning, og derfor er det vigtigt, at vi i vores følgelovgivning holder os orienteret om udviklingen i andre EF-landes lovforberedelse på området.

Er man nået lige så langt i andre EF-lande, som vi er? Hvordan harmonerer eventuelle forslag i disse lande med vores? Jeg kan forstå på bemærkningerne til lovforslaget fra finansministeren, at de nordiske lande og Europarådet i princippet tilstræber harmonisering af produktansvarslovgivningen. Jeg vil gerne høre nogle kommentater fra ministeren til de bestræbelser, der er i gang her, og også høre ministerens vurdering af, om de først bringes til udførelse efter, at vi har vedtaget en lovgivning på dette område.

Først vil jeg kommentere forslaget generelt. Der er enkelte ting, som det ligger mig på sinde at få sagt på nuværende tidspunkt.

Loven om produktansvar er jo en lov, som knytter sig direkte til den enkelte borger. Den drejer sig om beskyttelse af forbrugeren mod defekter ved produkter, som han eller hun køber, og derfor skal man også klart kunne overskue, hvordan og mod hvad man er beskyttet. Det gælder særligt i tilfælde som dette, hvor det er den skadelidte, altså forbrugeren, som skal føre bevis for skaden. Det er vigtigt, at loven udformes så overskueligt og så lidt indviklet som muligt, men efter min opfattelse er det ikke helt tilfældet, sådan som forslaget ligger i dag. Jeg mener, der er mange afgrænsningsproblemer og begreber og bestemmelser, som kan fortolkes på flere måder. For mange fortolkningsmuligheder vil skabe usikkerhed ikke bare hos forbrugerne, men også hos producenter og mellemhandlere. Det er noget, der kan øge behovet for juristarbejde og domstolsbehandling, og det skulle gerne undgås. Vi kan ikke bare ukritisk overdynge borgerne med kompliceret lovgivning, vi må kræve klarhed og overskuelighed.

Der er enkelte punkter, hvor jeg vil forsøge at påvise uklarheder. Blandt de vigtigste er lovforslagets sondring mellem forarbejdede og uforarbejdede produkter. I lovforslaget undtages uforarbejdede primærprodukter for produktansvar. Men hvad forstås ved et

[Larsen-Leder]

uforarbejdet produkt? Hvornår er mælk et uforarbejdet produkt? På hvilket tidspunkt indtræffer forarbejdningen i lovens forstand? Er et salathoved forarbejdet, når roden er fraskåret?

Det må være rimeligt, at visse primærprodukter undtages. Det er svært at forestille sig, at en fisker, der hiver en fisk i nettet, kan være ansvarlig for en fisk, da han sælger den videre uåbnet. Dette er altså enkelte eksempler, og man vil sikkert i praksis løbe ind i andre lignende problemer, og derfor må vi i udvalgsarbejdet tilstræbe en klar sontring eller eventuelt få præciseret, hvilke konkrete produkter der ikke omfattes af lovforslaget om produktansvar.

Det vil også være vigtigt nærmere at få præciseret ansvarsfordelingen mellem producenter og mellemhandlere. Her er det positivt, at § 1 i forhold til det oprindelige forslag er udvidet til at slå fast, at ikke blot producenten, men også den, der leverer produktet, er omfattet af loven. Det er afgørende for såvel placering som fordeling og muligheder for forfølgelse af ansvaret, om leverandøren importerer et produkt fra en producent uden for EF eller handler med EF-lande, hvor producenten også vil være omfattet af EF-lovgivningen. Det er klart, at leverandørers og mellemhandlers stilling er forskellig her, derved at han i første tilfælde vel i praksis vil være eneansvarlig. Det er også et punkt, hvor en afklaring er nødvendig.

Andre tvivlsspørgsmål er, hvorvidt tjenesteydelser og skader på fast ejendom skal indgå under produktansvaret; her er det vigtigt at undersøge, hvordan disse indgår under andre lovbestemmelser, og med hvilken vægt de indgår her.

Lad os slå fast, at vi i Det Radikale Venstre går til udvalgsarbejdet med det mål, at der bliver skabt en afbalanceret lovgivning, som både forbrugere, producenter og mellemhandlere kan leve med, og heri ligger også, at denne lov må være overskuelig for alle.

Til hr. Leif Hermann vil jeg sige, at vi vedstår os vort medansvar for direktivet og her også forældelsesfristen.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil begynde med at hilse velkommen, at Danmark så hurtigt tager initiativ til at følge et EF-direktiv op i konkret lovgivning.

Jeg synes, det er smukt, at vi dér tager teten og formulerer det, vi finder er rigtigt og rimeligt herhjemme.

Det er klart, at når man skal udforme en sådan lov, bliver der nogle afvejningshensyn mellem forbrugeren, producentens og mellemhandlerens situation. Vi kan jo også se i de forskellige høringssvar, vi har fået, hvordan det er forskellige interesser, der gør sig gældende, og man kommer ind i en afvejningsfase.

Samtidig lever vi jo i en international sammenhæng. Jeg har med interesse bemærket, at ministeren i sin fremsættelsestale nævner forsøget på harmonisering mellem de nordiske lande, og jeg vil gerne høre lidt mere konkret, hvordan man tænker i de andre nordiske lande. Jeg vil i grunden også gerne høre lidt om Europarådet, det er jo også nævnt. Jeg har også lyst til at høre, hvor langt man er i de andre EF-lande.

Jeg synes, der er et ønske om en afbalanceret holdning, og vi vil gerne medvirke både til et positivt udvalgsarbejde og til lovens gennemførelse.

Poulsgaard (FP):

Hvis jeg har forstået det rigtigt, så går lovforslaget ud på at harmonisere for at få en form for fælles ansvar over for produkterne, og det kan måske være meget godt. Man kan jo somme tider tage sig til hovedet og spørge, om det kan være rigtigt, når man ser de små erstatningssummer, der bliver udbetalt. Men på den anden side er dette en lov med tilbagevirkende kraft – stadig væk, hvis jeg forstår lovforslaget rigtigt. Hvis nu jeg i dag eller i morgen finder på et eller andet industrielt produkt, hvori der indgår en masse ingredienser, og jeg får tilladelse til at bruge disse forskellige ting i mit produkt og så længe om 20 år finder ud af, at produktet er sygdomsfremkaldende, så vil man lige pludselig begynde at gøre ansvar gældende over for mig i mit firma. Er det ikke lidt a la det, man har i USA i dag, vi er på vej ind i?

Hvis jeg har ret i det, jeg har sagt her, så skal vi i hvert fald tænke os meget, meget godt om. Man kan ikke lovgive med tilbagevirkende kraft. De fabrikanter og andre, der handler i overensstemmelse med gældende lovgivning, skulle jo nødvendigvis kunne drages til ansvar bagefter.

[Poulsgaard]

Jeg afviser ikke forslaget. Jeg giver heller ikke tilslutning. Jeg vil først og fremmest høre ministerens svar.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg vil begynde med et spørgsmål til fru Lissa Mathiasen og hr. Leif Hermann. Jeg vil gerne spørge dem, hvorfor de mener, at de europæiske forbrugerorganisationer rettede henvendelse bl.a. til Folketingets markedsudvalg med opfordring til at støtte direktivet?

Spørgsmålet er i særlig grad stillet til hr. Leif Hermann, der talte om, at Det Radikale Venstre bærer et tungt ansvar for, at direktivet er kommet igennem, men også til fru Lissa Mathiasen, der nærmest holdt en tale om, at her kommer vi med et lovforslag, hvor man ikke vil gøre noget for forbrugerne, men at det hele drejer sig om erhvervslivet. Nu kan jeg ikke se, at der er noget særlig slemt i, at man tænker noget på det erhvervsliv, vi har her i landet, og dem, der er beskæftiget i dette erhvervsliv. Det har da været lovligt hidtil også at have nogle tanker med hensyn til deres interesser.

Men jeg forstår ikke, at fru Lissa Mathiasen ikke kan indse, at hele dette lovforslags hensigt og mening er at gøre forholdene bedre for forbrugerne, og det bliver de også. Fru Lissa Mathiasen kan have en anden opfattelse både med hensyn til direktivets indhold og med hensyn til lovforslagets indhold. Men det er klart: dette lovforslag betyder en generel forbedring af forbrugernes stilling over for produkter, der er defekte, og virkningerne af disse defekter i produktet.

Fru Lissa Mathiasen mente ikke, at der var sket ændringer af betydning i forslaget i forhold til det, der blev fremsat i maj måned. Det er da ganske rigtigt. Det har jeg heller ikke påstået. Der står tværtimod fremhævet i min fremsættelsestale, at hovedlinjerne er de samme. Jeg synes også, det ville være mærkeligt andet. Der er foretaget nogle mindre ændringer, nogle af mere juridisk-teknisk karakter, andre fordi man i høringsrunden har påpeget noget, som vi syntes var fornuftigt at indsætte i lovforslaget, og dermed give det en bedre udformning. Men hovedlinjerne er de samme. Det, der er blevet fremdraget af både fru Lissa Mathiasen og hr. Leif Hermann, er jo navnlig ét punkt, nemlig spørgsmålet, om udviklingsskader skal med eller ej.

Hr. Poulsgaard har lige været inde på, hvad man kan risikere i fremtiden, og hr. Poulsgaard brugte udtrykket, om ikke det hele får tilbagevirkende kraft, hvis man har fremstillet noget og man så længe efter konstaterer, at det er noget, der kan ramme mennesker. Jo, det kan man selvfølgelig sige, men det vil i særlig grad gøre sig gældende, hvis man medtager udviklingsskader, at man lang tid efter kan risikere at skulle stå til ansvar for noget, man slet ikke havde regnet med. Og det skal vi da bare have med i overvejelserne.

Jeg synes, at fru Lissa Mathiasen burde medgive os andre i vor interesse for dansk erhvervsliv, at spørgsmålet, om udviklingsskader skal medtages eller ikke skal medtages, jo også kan være et spørgsmål om, hvilken lovgivning der kommer i andre lande. Hvis vi er det eneste land, der går ud over minimumskravet med hensyn til ansvaret for skader og tager udviklingsskader med, så giver vi dansk erhvervsliv en placering, som konkurrencemæssigt ikke er særlig behagelig.

Og dermed er jeg inde på svaret til fru Grethe Fenger Møller, hr. Niels Anker Kofoed, hr. Larsen-Ledet og hr. Kofod-Svendsen, der alle med rette interesserer sig for, hvordan det ser ud i de andre lande. Kan vi tale om en harmonisering? Jeg forstod, at alle fire ordførere udtalte stærk interesse for en harmonisering, både inden for Europa og inden for de nordiske lande.

Hvad kan vi regne med dér? Desværre kan jeg ikke svare så meget på det spørgsmål, for vi er stadig væk en del foran de andre. Det er faktisk grunden til det. Fra de andre EF-lande kender vi intet til noget lovforslag, for det er ikke fremkommet i nogen af de andre EF-lande. Vi har nogle forskellige informationer om, at man i Vesttyskland og Storbritannien er et stykke fremme i forberedelsen af lovforslag, og at man kan forvente, at det kommer ret snart. Så vidt jeg ved – men det må man altså ikke tage for mere, end det er, for vi har ikke fået nøjagtige oplysninger – tager man ikke udviklingsskader med i de pågældende landes lovforslag.

At vi ikke på dette tidspunkt kan sige noget om, hvad de andre lande vil præsentere, og hvori mulighederne for en harmonisering dermed ligger, hører sammen med, at der er tre års frist fra juli 1985, inden man skal ha-

[Justitsministeren]

ve gennemført lovgivningen i EF-landene. Jeg håber, at udvalget, efterhånden som arbejdet foregår, kan blive meget klogere med hensyn til, hvad der sker, og det er selvfølgelig min opgave at underrette udvalget om, hvor langt man er kommet i de andre europæiske lande.

Med hensyn til de nordiske lande er der heller ingen lovgivning eller lovforslag endnu. Jeg tror, det er ved at komme, i Norge er det vist, og man regner også med i Sverige og i Finland, at der kommer lovgivning i løbet af den kommende vinter. Men man har altså ikke gjort op endnu, hvordan man vil udforme lovforslagene dér. De andre nordiske lande har været meget interesserede i det danske forslag og i dette, at vi er gået foran i bestræbelserne for at få en lovgivning. Der har jo ikke været ét justitsministermøde i de nordiske lande i flere år, uden at man har haft produktansvarsspørgsmålet til drøftelse, og det regner jeg med at vi bliver ved med. Også på den måde kan vi altså holde os underrettet om, hvad der sker i de andre nordiske lande.

Jeg håber, at udvalget i den kommende tid stærkt vil bearbejde dette lovforslag, der har stor betydning for forbrugerne her i landet og i andre lande, hvor denne lovgivning kommer igennem. Det har også betydning for verdenshandelen. Jeg er klar over, at der kan blive tale om ændring af nogle af de paragraffer, vi har fremsat, men det synes jeg netop skal have nær forbindelse med, at man søger at få mest mulig overensstemmelse med de lande, som vi handler med.

Udtrykket, at vi skulle have en »afbaleret lovgivning«, blev brugt af hr. Larsen-Ledet. Deri er jeg ganske enig; vi skal interessere os – som det sker med dette lovforslag – for forbrugernes stilling og velfærd, men skal selvfølgelig også interessere os for dansk erhvervslivs muligheder.

(Kort bemærkning).

Ove Jensen (FP):

Efter at have hørt justitsministerens bemærkning om, at vi nøje skal følge udviklingen i de andre lande, får jeg nærmest det indtryk, at dette lovforslag er fremsat for tidligt, og at tiden endnu ikke er moden til, at vi kan tage stilling til et sådant lovforslag. Og som det fremgik af vores ordfører, hr.

Poulsgaards, tale, har vi ikke i Fremskridtspartiet taget endelig stilling til forslaget.

Jeg er en af dem, der er betænkelig ved det. Med den kontrol, der er med virksomheder af enhver art, finder jeg det urimeligt, at man efter flere års forløb fuldstændig kan slagte en eller flere virksomheder; og det er jo det, der i realiteten lægges op til. Jeg vil da spørge justitsministeren, om han finder det rimeligt, at vore virksomheder, som i forvejen efter min opfattelse bliver mishandlet på alle mulige måder, også skal gå med frygt for, at hvis ellers det går godt, så risikerer de altså af en eller anden årsag, som de, må man gå ud fra, er uden skyld i, erstatningsbeløb i millionklassen.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Selvfølgelig ønsker jeg ikke, at virksomheder skal slås ud, men hvis en virksomhed fremstiller produkter, der fremkalder sygdom eller på anden måde rammer køberne af varerne, så mener jeg heller ikke, en sådan virksomhed skal blive ved med at fremstille denne vare. Det er rigtigt, det er et objektivt ansvar; man behøver altså ikke at ønske at fremstille varer med disse uheldige virkninger, jeg talte om. Men jeg synes nok, at vi alle må være interesseret i en sådan beskyttelse af vore medmennesker, at man må have standset noget sådant.

Med hensyn til spørgsmålet, om forslaget er fremsat for tidligt, ja, da der er et direktiv, hvorefter vi skal gennemføre lovgivning inden for en 3-årig periode, kan jeg ikke se, det er for tidligt. Mit ønske har været at give Folketinget mest mulig tid til at gennemarbejde lovforslaget, så vi ikke skulle stå i den situation, at vi skulle have det presset igennem på kort tid uden at vurdere alle de virkninger, som hr. Ove Jensen var inde på det kan have for danske virksomheder.

Lissa Mathiasen (S):

Jeg vil starte med at sige, at jeg var glad ved at høre de første af ministerens bemærkninger om, at hvis en virksomhed fremstiller farlige produkter, så skal den selvfølgelig ikke have lov til at fortsætte med fremstillingen. Jeg vil tillade mig at tolke det som i hvert fald et lille skridt i retning af en positiv holdning i forhold til et produktsikkerheds-

[Lissa Mathiasen]

forslag, som jeg stadig væk synes er meget væsentligt.

Så kan jeg ikke lade være med at sige, at jeg egentlig på en vis måde er enig med hr. Ove Jensen i hans bemærkning om, om dette forslag mon ikke er fremsat for tidligt. Jo, det tror jeg også det er, hvis hovedintentionen med forslaget – som jeg egentlig føler ministeren har sagt her i dag – er, at det skal være totalt analogt med, hvad man laver i de andre europæiske lande. Det er jo egentlig det, vi bebrejder ministeren her. Vi bebrejder ham netop, at de muligheder, der ligger i direktivet, ikke til fulde er udnyttet, at man ikke har bl.a. udviklingsskaderne med og spørgsmålet omkring forældelsesfrist, og jeg har nævnt flere andre ting.

Vi havde gerne set, direktivet var gået videre, men vi mener, at der selv inden for direktivet er mulighed for at gå videre, end ministeren her har gjort. Jeg håber, og jeg vil appellere til, at såvel ministeren som de radikale vil være parat til at kigge lidt på det under det kommende udvalgsarbejde.

Ministeren siger, at det vel ikke er slemt at tænke på erhvervslivet. Nej, det synes jeg ikke, og jeg synes egentlig også, det endda er meget afgørende, at der bliver tænkt på erhvervslivet. Det har vi faktisk også gjort med vores beslutningsforslag, som vi tidligere har fremsat. Men jeg synes heller ikke, det var slemt, om man i denne sammenhæng tænkte på forbrugeren. Det synes jeg faktisk ville være lige så naturligt i og med, at det er et forslag om produktansvar.

Jeg kan ikke lade være med at sige omkring virksomhederne og erhvervslivet, at når man taler om eksportensyn, og at et sådant forslag kunne have negative følgevirkninger for eksporten, ja, så kan jeg ikke lade være med at tænke på Japan og USA, som faktisk har meget stramme produktsikkerhedsnormer, at det jo ikke ser ud til, det er gået særlig meget ud over deres eksport. Jeg vil tværtimod sige, at en stram lovgivning vel også ville være et nyt argument for danske virksomheder, når de påberåber sig varebetegnelsen dansk kvalitet. Jeg synes endda, det ville være meget fornemt, om man brugte det.

Så jeg håber stadig væk – og det skal være min appel – at vi under udvalgsarbejdet vil have mulighed for at få strammet forslaget

op, således at der bliver en egentlig forbrugerbeskyttelse i denne lov.

Leif Hermann (SF):

Justitsministeren stillede mig et spørgsmål, som han givetvis godt ved jeg ikke kan svare på, nemlig hvorfor de europæiske forbrugerorganisationer i sin tid henvendte sig til markedsudvalget og bad markedsudvalget om at vedtage støtte til det direktiv, der ligger til grund for lovforslaget. Det er rigtigt, jeg har ikke det fjerneste begreb om, hvorfor de europæiske forbrugerorganisationer gjorde det, men jeg er ret overbevist om én ting, og det er, at de europæiske forbrugerorganisationer næppe har forestillet sig, at vi skulle få et lovforslag her, der var snævrere end selve det vedtagne direktiv.

Så siger justitsministeren, at meningen og hensigten med lovforslaget og selvfølgelig også med EF-direktivet er at gøre forholdene bedre for forbrugerne, og at man i hvert fald kan tale om en generel forbedring af forbrugernes stilling over for defekte produkter.

Ja, jeg er nu ikke så sikker på, hvis man går ned i høringssvarene i hvert fald, at alle deler den opfattelse. Vedrørende lovforslagets § 7 siger Forbrugerrådet, at hvis der ikke er ansvar for udviklings- og systemskader, er der reelt ikke tale om en skærpelse i forhold til gældende ret eller om at indføre et objektivi ansvar, men kun om en lovfæstelse af færdigvareproducentens ansvar for egne og underleverandørers culpøse defekter. Og det synspunkt tilslutter Statens Husholdningsråd og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd sig.

Ad § 11 siger Forbrugerklagenævnet, at gældende ret efter nævnets opfattelse er et objektiveret culpaansvar med omvendt bevisbyrde, hvorfor det forekommer overraskende, at reglen i § 11 er udformet, som den er. En gennemførelse af denne regel vil indebære en klar forringelse af forbrugerenes retsbeskyttelse. Det er Forbrugerklagenævnet, der siger sådan.

Her er altså to statslige organer, der på hver sit punkt har påpeget noget, som disse organer mener er forringelser.

Og så kommer netop spørgsmålet om udviklingsskaderne ind i billedet, og dér vil jeg godt spørge justitsministeren: kunne justitsministeren ikke forestille sig en anden udvikling, nemlig at Danmark tog udviklingsska-

[Leif Hermann]

derne med i en produktansvarslov, og at det fik afsmittende virkning på andre landes lovgivning? Jeg er nemlig temmelig overbevist om, at i det øjeblik vi ikke tager det med, så siger de andre, at så er der jo heller ikke nogen grund til, at de gør det. Derfor er det selvfølgelig lige så klart, at hvis Danmark tager det med, kan det få indflydelse på den lovgivning, der er tale om.

Jeg tror ikke, jeg skal sige mere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 16:

Forslag til lov om ændring af forskellige skattelove. (Skibsværftsaf-talen).

Af ministeren for skatter og afgifter (Foi-ghel).

(Fremsat 7/10 86).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Stavad (S):

Værfterne befinder sig i en meget vanskelig situation i øjeblikket. Kontraheringerne er faldet drastisk. Det er ikke et dansk fænomen, men en internationalt meget vanskelig situation for værftsindustrien. Regeringen og regeringspartierne har på den baggrund stort set givet op og om ikke accepteret så i hvert fald taget til efterretning, at værfterne måtte give op, hvis de ikke kunne klare sig selv. Det blev dokumenteret af udtalelser fra industriministeren, som kun levnede to frederikshavnske værfter – som ministeren sagde: »små værfter« – overlevelsesmuligheder, og ligeledes udtalte den konservative gruppefor-

mand til Aalborg Stiftstidende den 13. juli 1986:

»Regeringen er allerede kommet med ét udspil til værfterne, som de ganske vist ikke er tilfredse med. Nu må de først prøve at klare sig selv. Umiddelbart kan jeg ikke tro, at regeringen vil være med til at forhandle statsstøtte til værfterne med Socialdemokraterne, men når lederen af oppositionen kommer med et udspil til regeringen, skal han selvfølgelig også have et ordentlig svar, og det skal han også nok få.«

Det sagde altså den konservative gruppeformand, hr. Knud Østergaard, som en kommentar til tidligere statsminister Anker Jørgensens opfordring til at komme de betrængte værfter til hjælp.

Som denne udtalelse dokumenterer, startede Socialdemokratiets formand, hr. Anker Jørgensen, forhandlingerne med et brev til statsministeren i begyndelsen af juli måned. Socialdemokratiet mødte op med en 10 punkts plan. Oppositionen måtte endnu en gang tage initiativet for at løse et påtrængende problem. Vi var ikke i Socialdemokratiet ukritiske over for alle vore egne forslag, men vi erkendte, at skulle vi nå et resultat, måtte der også benyttes metoder, som appellerede til Folketingets borgerlige flertal.

Vi er glade for, at det lykkedes at nå et forlig; det har reddet arbejdspladser, det har reddet uddannelsespladser – et forhold, som ofte bliver overset – og det har forhindret ødelæggende beskæftigelsesnedgang i de mest sårbare områder af landet. Vi er kede af, at vi ikke fik alle vore forslag tilgodeset; eksempelvis manglede og mangler vi en pakke af statslige skibe, som kunne have reddet beskæftigelsen på f.eks. Ålborg Værft i en overgangsperiode, indtil nye ordrer kan aftales. Nu frygter vi i allerhøjeste grad for Ålborg Værfts nybygningsafdelings fremtid. Vi er kede af, at vi ikke kom igennem med den nødvendige hjælp til de områder, der rammes af værftskrisen, eksempelvis Nakskovområdet. Vi forsøgte; regeringen sagde nej.

Vi mangler også øremærkede statslige udviklingsmidler, der kan støtte det udviklingsarbejde, der skal sikre de danske værfters fortsatte førerstilling i udviklingen af fremtidens skibstyper. Også det foreslog vi, også det blev afvist af regeringen.

Men værftspakken indeholder dog så mange positive ting, at vi mener, det er rig-